

Učinki svetovne gospodarske krize na države v razvoju

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 8. oktobra 2009 o učinkih svetovne finančne in gospodarske krize na države v razvoju in razvojno sodelovanje

Evropski parlament,

- ob upoštevanju vrhunskega srečanja skupine G20 v Londonu dne 2. aprila 2009 in njene izjave o svetovnem načrtu za gospodarsko oživitvev in reformo,
- ob upoštevanju deklaracije tisočletja ZN z dne 8. septembra 2000, v kateri so razvojni cilji tisočletja določeni za merila, ki jih je mednarodna skupnost skupaj določila, da bi med drugim izkoreninila revščino in lakoto,
- ob upoštevanju poročila Svetovne banke in Mednarodnega denarnega sklada z naslovom "Poročilo o globalnem spremljanju 2009: izredno stanje v razvoju" (*Global Monitoring Report 2009: A Development Emergency*), objavljenega aprila 2009,
- ob upoštevanju poročila Svetovne banke z naslovom "Globalno financiranje razvoja: oris globalnega okrevanja 2009" (*Global Development Finance: Charting a Global Recovery 2009*), objavljenega junija 2009,
- ob upoštevanju konference ZN o svetovni finančni in gospodarski krizi ter njenih posledicah za razvoj in odobritev zaključkov konference Generalne skupščine ZN v Resoluciji 63/303 z dne 9. julija 2009,
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 8. aprila 2009 z naslovom "Podpora državam v razvoju pri spopadanju s krizo" (KOM(2009)0160),
- ob upoštevanju sklepov Sveta za splošne zadeve in zunanje odnose z dne 18. in 19. maja 2009 o podpori državam v razvoju pri spopadanju s krizo,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 14. marca 2006 o strateški reviziji Mednarodnega denarnega sklada¹,
- ob upoštevanju študije profesorja Ngaira Woodsa o mednarodnem odzivu na svetovno krizo ter reformi mednarodnega ustroja financ in pomoči²,
- ob upoštevanju konference o inovativnem financiranju, ki je bila 28. in 29. maja 2009 v Parizu, ter mednarodne konference o financiranju razvoja, ki je od 28. novembra do 2. decembra 2008 potekala v Dohi,
- ob upoštevanju poročila Odbora afriških finančnih ministrov in guvernerjev centralnih bank, ustanovljenega za spremljanje krize, z dne 17. marca 2009 z naslovom "Vpliv krize na afriška gospodarstva – ohranjanje rasti in zmanjševanje revščine",

¹ UL C 291 E, 30.11.2006, str. 118.

² Študija po naročilu generalnega direktorata Evropskega parlamenta za zunanjo politiko; objava sledi.

- ob upoštevanju vprašanja za Komisijo z dne 3. septembra 2009 o vplivih svetovne finančne in gospodarske krize na države v razvoju in razvojno sodelovanje (O-0088/2009 – B7-0209/2009),
 - ob upoštevanju členov 115(5) in 110(2) svojega Poslovnika,
1. poudarja, da države v razvoju niso povzročile globalne finančne in gospodarske krize, vendar jih je ta nesorazmerno prizadela, tako da se spopadajo s hudim nazadovanjem rasti in zaposlovanja, negativnimi učinki na trgovinsko in plačilno bilanco, močnim upadom neto pritoka zasebnega kapitala in tujih neposrednih naložb, zmanjšanim dostopom do kreditov in trgovinskega financiranja, upadom prihodkov, velikimi in nestabilnimi gibanji menjalnih tečajev, kolapsom rezerv, vse večjo nestalnostjo in padanjem cen surovin ter manjšimi prihodki od turizma;
 2. se strinja z oceno generalnega sekretarja Združenih narodov Bana Ki Muna, da je svetovna finančna kriza privedla do izrednega stanja v razvoju, ki bi lahko ogrozilo ali celo izničilo težko izborjeni napredek pri zmanjševanju revščine, lakote in umrljivosti mater in otrok ter pospeševanju osnovnošolske vzgoje, enakosti med spoloma, dostopa do čiste vode in primerne higijene, skratka, da ta kriza ogroža napredek pri uresničevanju razvojnih ciljev tisočletja, zlasti tistih v zvezi z zdravjem;
 3. z veliko zaskrbljenostjo ugotavlja, da je kriza, ki tako tesno sledi krizam cen živil in goriv, že terjala večje človeške žrtve in ima usodne posledice za ranljive ljudi v najrevnejših državah, saj bo stopnja brezposelnosti predvidoma porasla za 23 milijonov, samo v letu 2009 bo do 90 milijonov več skrajno revnih ljudi, ogroženo je zdravljenje 1,7 milijona okuženih z virusom HIV z zdravili, ki rešujejo življenje, in v povprečju naj bi med letoma 2009 in 2015, ciljnim letom za razvojne cilje tisočletja, v povprečju na leto umrlo od 200.000 do 400.000 več dojenčkov;
 4. poudarja, da v mnogih državah v razvoju prevladuje mnenje, da je kriza prizadela vse vire financiranja njihovega razvoja in da brez izdatne zunanje pomoči ne bodo mogle ohraniti težko izborjenih gospodarskih dosežkov;
 5. poziva EU, naj ukrepa, da bi odpravila zlorabe davčnih oaz, izogibanje plačilu davka in nezakonit beg kapitala iz držav v razvoju; zato poziva k novemu zavezujočemu svetovnemu finančnemu sporazumu, s katerim bi nadnacionalne družbe prisilili k avtomatičnemu razkritju dobička in davkov za vsako državo posebej, da se zagotovi preglednost njihovih plačil v vseh državah v razvoju, v katerih poslujejo;
 6. je seznanjen z dejstvom, da skupina G20 prevzema kolektivno odgovornost za ublažitev socialnih učinkov krize, s katero naj bi se čim bolj omejile dolgotrajne posledice za svetovne zmogljivosti, in da ni le ponovno potrdila obstoječih zavez glede pomoči, ampak je obljubila tudi nova sredstva, ki obsegajo 50 milijard USD v podporo socialni zaščiti, okrepitvi trgovine in zaščiti razvoja v državah z nizkimi dohodki, kot dela bistvenega povečanja krizne pomoči v državah v razvoju, ter več sredstev za socialno zaščito v najrevnejših državah;
 7. pozdravlja odločitev, ki so jo voditelji držav G8 sprejeli julija 2009 na vrhu v L'Aquili v Italiji, da bodo darovali 20 milijard USD za razvoj podeželja in varno preskrbo s hrano;
 8. se boji, da obljubljena finančna sredstva ne bodo zadostovala, da ne bodo osredotočena na

najrevnejše države in skupine prebivalstva ter da ne bodo niti dovolj prožna niti dovolj hitra, da bi državam v razvoju prinesla vse potrebne izboljšave;

9. podpira zahtevo voditeljev držav G8, da se leta 2010 izvede mednarodna revizija politik za uresničevanje razvojnih ciljev tisočletja;
10. je seznanjen s povečanjem sredstev za Mednarodni denarni sklad in druge mednarodne finančne ustanove; pozdravlja nedavne reforme tega sklada, ki obsegajo okrepitev vloge držav v vzponu;
11. je resno zaskrbljen, ker so 82 odstotkov novih posojil Mednarodnega denarnega sklada od julija 2009 prejele evropske države, samo 1,6 odstotka pa afriške države, kar kaže, da se večina razpoložljivih sredstev namenja trgovini v vzponu z visokimi prihodki in državam s srednjimi prihodki, za katere je verjetneje, da bodo prejela posojila tudi vrnila; poudarja, da so učinki prekinitve razvojnega procesa za najmanj razvite države srednjeročno bolj pogubni in trajni, kot pa jih utrpi večina najbolj naprednih držav v omejenem obdobju krize;
12. poziva k hitri uporabi dodatnih 6 milijard USD, pridobljenih s prodajo zalog zlata Mednarodnega denarnega sklada, za ugodnejšo in prožno finančno pomoč najrevnejšim državam; je močno zaskrbljen, ker je Mednarodni denarni sklad ocenil, da lahko pokrije zgolj približno 2 odstotka (bruto) zunanjih finančnih potreb držav z nizkimi prihodki, kar jasno kaže, da bi morale druge ustanove in donatorji zagotoviti dodatna sredstva pod ugodnejšimi pogoji in nepovratno pomoč;
13. obžaluje, da čeprav bi učinkovit odziv na krizo zahteval nov, zajeten vložek sredstev in čeprav je skupina G20 obljubila, da bo dala na voljo sredstva za socialno zaščito v najrevnejših državah, tudi z naložbami v dolgoročno zagotavljanje zanesljive preskrbe s hrano in s prostovoljnimi dvostranskimi prispevki v okvir Svetovne banke za izpostavljene države, vključno z instrumentom za infrastrukturno krizo in skladom za hitro socialno pomoč, se je morala Svetovna banka nazadnje vendar odzvati predvsem z lastnimi razpoložljivimi sredstvi in zmogljivostmi;
14. meni, da je treba na prvem mestu preprosto podpirati politike, ki zmanjšujejo revščino, hkrati pa ohraniti najvišjo možno vrednost davkoplačevalskega denarja ob nespornem priznavanju človekovega dostojanstva vsakega posameznika v svetu v razvoju;
15. meni, da je poštena trgovina, ki prinaša vzajemne koristi, eden od temeljev mednarodne stabilnosti na finančnem trgu; se zaveda, da mora EU prispevati tako, da zmanjša subvencije, ki izkrivljajo trgovino, in trgovinske ovire, ki tako zelo škodujejo gospodarstvom držav v razvoju;
16. se zaveda, da beg možganov povzroča veliko škodo strukturi kapitala v vsakem gospodarstvu; poleg tega opazuje, da so v mnogih delih sveta resno in tudi zdaj zaskrbljeni, ker se selijo v tujino najboljši in najpametnejši ljudje, države v razvoju pa si ne morejo privoščiti, da bi jih izgubile; zato poziva, naj se z ustreznimi ukrepi spodbuja krožna migracija;
17. z veliko zaskrbljenostjo ugotavlja, da Svetovna banka zato ni zmožna pomagati vrsti držav, ki jih je kriza še posebej prizadela, vendar ne dosegajo meril o izpolnjevanju pogojev pri Mednarodni banki za obnovo in razvoj ali Mednarodnem združenju za razvoj in tudi ne izpolnjujejo modelov dodeljevanja, po katerih se zahtevajo kreditna sposobnost

posojilojemalca in "dokazila o uspešnosti"; meni, da se v tej neuskklajenosti pri financiranju kažejo glavne težave upravljanja Svetovne banke, ki zmanjšuje tveganja za institucijo in člane, ki si ne izposojajo denarja, na račun držav članic v razvoju, ki potrebujejo pomoč;

18. poudarja, da nezmožnost odzivanja brettonwoodskih institucij na potrebe držav z nizkimi prihodki pri premagovanju krize povzroča zlasti neizvedba reform upravljanja teh institucij, ki bi bile že zdavnaj potrebne in bi okrepile njun pomen, legitimnost, učinkovitost ter občutljivost in dovzetnost za države v razvoju; poziva, naj se te reforme čim prej izvedejo;
19. poziva EU in njene države članice, naj zaradi pomena, ki ga imajo na mednarodnem prizorišču, prevzamejo odgovornost ter si prizadevajo za hitro izvedbo vseh potrebnih reform brettonwoodskih institucij, medtem pa zapolnijo velike vrzeli v odzivu G20, Mednarodnega denarnega sklada in Svetovne banke na krizo tako, da nudijo hitro pomoč državam v razvoju in naglo zagotovijo izplačila sredstev tistim, katerih vlaganja v izpolnjevanje razvojnih ciljev tisočletja so zdaj ogrožena zaradi zunanjega pretresa, namreč finančne krize, ki je niso mogle predvideti in je zunaj njihovega nadzora; pri tem bi morala EU in njene države članice pri uporabi javnih sredstev prejemnikov donacij ves čas spoštovati najvišje standarde odgovornosti in učinkovitosti pomoči;
20. je resno zaskrbljen nad tem, da se je pomoč nekaterih držav članic EU v letu 2008 realno zmanjšala; poziva te države, naj do leta 2010 izpolnijo zaveze glede uradne razvojne pomoči in pri tem upoštevajo dejstvo, da so večino držav v razvoju resno prizadele posledice svetovne finančne krize;
21. pozdravlja načrte EU, da se predčasno za takojšnje ukrepe nameni 8,8 milijard EUR za razvojno pomoč, proračunsko podporo ter financiranje kmetijstva in predlog, da se s 500 milijoni EUR z začasnim mehanizmom FLEX za posebej prizadete države AKP podprejo socialni izdatki v državah v razvoju; priporoča, da se proračunska podpora osredotoči na področja, kot so zdravje, dostojno delo, izobraževanje, socialne storitve in ekološka rast v obliki sektorske proračunske pomoči; poziva EU in njene države članice, naj izpolnijo finančne zaveze, opisane v programu ukrepanja glede razvojnih ciljev tisočletja; priznava načela lastništva ter pri tem poudarja vlogo, ki jo imajo države v razvoju pri določanju svojih politik, strategij in razvojnih programov, ter vzajemno odgovornost EU in njenih partneric za doseganje rezultatov v razvoju;
22. opozarja, da je Parlament že večkrat pozval k vključitvi Evropskega razvojnega sklada (ERS) v proračun Skupnosti, da se zagotovi demokratičen nadzor nad njegovo uporabo;
23. vendar obžaluje, da razen 100 milijonov EUR za skrbniški sklad EU za infrastrukturo za Afriko vsi drugi izdatki izvirajo iz obveznosti, ki so obstajale že prej, in terja več dodatnih finančnih sredstev; je zaskrbljen glede tega, kako namerava Komisija v prihodnjih letih zapolniti vrzel v financiranju, ki je nastala s sedanjo predčasno proračunsko pomočjo;
24. poudarja, da je obseg uradne razvojne pomoči premajhen, da bi z njim tako hitro, kot zahteva resnost položaja, krili potrebe držav v razvoju, ki so se zaradi krize močno povečale, in poziva Komisijo ter države članice, naj spoštujejo svoje mednarodne zaveze ter ne ukinjajo prispevkov, namenjenih uresničevanju razvojnih ciljev tisočletja; poziva Komisijo, naj čim prej izdela nove predloge za inovativne mehanizme financiranja;
25. poudarja, da je potrebna večja usklajenost med politikami EU na področju trgovine, proračuna, podnebnih sprememb in razvoja;

26. zato priporoča, da bi se sporazumi o gospodarskem partnerstvu uporabljali za uresničevanje razvojnih potreb, tako da bi državam AKP prinesli trgovinske prednosti in spodbujali uresničevanje razvojnih ciljev tisočletja, državam AKP pa omogočili, da iz pogajanj izključijo občutljive izdelke in sektorje, kot so naložbe in storitve;
27. poudarja, da se morajo sporazumi o gospodarskem partnerstvu zato uporabljati za podporo regionalnemu povezovanju in spodbujanju gospodarstva v državah AKP ter da je treba spoštovati obljube o financiranju;
28. poudarja, da mora imeti Evropska investicijska banka veliko bolj dejavno in pregledno vodilno vlogo pri razvoju novih finančnih mehanizmov;
29. poziva Komisijo, naj prevzame vodilno vlogo pri nagli razširitvi teh mehanizmov, ki bi vključevali majhna in srednje velika posojila, da se omogoči dostop do finančnih sredstev zlasti ogroženim skupinam, kot so ženske in kmetje;
30. poziva EU, naj zagotovi uvedbo primerne globalnega regulativnega okvira, ki bi preprečeval, da bi se finančna kriza ponovila;
31. poziva države članice, naj spoštujejo in izpolnijo svoje zaveze glede uradne razvojne pomoči;
32. poudarja pomen usklajenosti politik za razvoj na področjih, kot so gospodarstvo, trgovina, okolje in kmetijstvo, da ne bi imeli finančna in gospodarska kriza še hujših posledic za države v razvoju;
33. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji, državam članicam, organizacijam ZN, Mednarodnemu denarnemu skladu in Svetovni banki ter guvernerjem Mednarodnega denarnega sklada in Svetovne banke držav članic EU ter državam G20.